

DER BOR EN ALSIDIG JAGTHUND I EN STABYHOUN – 1 DEL.

af Jagthundeudvalget

For at forstå vores Stabyhouns meget alsidige adfærd, og hvorfor den ikke kun kan være en selskabshund, må vi dykke ned i historien om, hvordan den moderne Stabyhoun blev til. Gennem generationer har man fremavlet helt specifikke egenskaber hos de stående jagthunde, som spænder fra de engelske racer som Pointer, Setterne og Breton (der egentlig stammer fra Frankrig) til de kontinentale racer som Münsterlændere, Weimaraner, Ruhårshundene, Vizsla, Spinone, Bracco Italiano, vores landsmand Drentsche Patrijshond, populært kaldet Drenthen og Stabyhoun. Der er omkring 40 stående hunderacer registreret i gruppe 7, og mange af racerne deler egenskaber med både gruppe 6 hunde, som er de drivende jagthunde og schweisshundene og gruppe 8 som er de apporterende jagthunde.

Man skal huske på, at der også var jagt før haglskydevåben og rifler, så det var vigtigt, at jægeren kunne komme tæt på byttet med sin bue og pil eller net, og hundens rolle var essentiel for succes. I dag er jagt fortrinsvis en rekreativ sport i vores del af verden og intet udbytte betyder måske rugbrød til aftensmad, men det er ikke samme vilkår, som da racerne opstod.

En af metoderne for fremavling af en specialiseret race var, at blande racer for at kombinere ønskede egenskaber og få en hund, der havde hele paletten af nyttige funktioner. De var jo bestemt ud fra, hvad hunden skulle bruges til, alt efter hvor man levede og hvilke erhverv, der var i områderne.

Skulle hunden søge fuglevildt og apportere i vand i Nordholland, hvor der er fladt og mange søer, eller skulle den støve et landdyr op i en skov i Tyskland og være stor og modig nok til at intimidere dyret til jægeren nåede frem. Måske skulle den kunne udholde en hel dags jagt i de franske bjerge efter Mufflon (vildfår) og have en meget kort og glat pels, så

hunden var mest mulig smidig og let i alt slags vejr.

Der er mange lighedstræk mellem racerne, men hvor de andre stadig primært er aktive jagthunde, ikke kun i deres hjemlande men også ud i verden, er vores Stabyhoun sjældent brugt på jagt. Især i hjemlandet Holland er racens funktion først og fremmest en ledsager, selskabshund, familiehund eller hvad man vil kalde det, og selvom Stabyen er god til at være en kammerat, er det også stadig en jagthund.

Stabyhoun klassificeres som en kontinental stående jagthund af spanieltype i gruppe 7. Typen fortæller her om hundens egenskaber ud over, at det er en stående hund. Det er eksempelvis samme type som drenthen, den tyske langhårede hønsehund, Breton og Kleiner Münsterlænderen. De fleste spaniels er dog i en anden gruppe, nemlig de apporterende jagthunde i gruppe 8, så det viser fint den hårfine grænse, der kan være mellem racerne og deres indflydelse på hinanden.

Hunde af spanieltype er fremavlet til at få, især fuglevildt, ud af tæt buskads, være meget følsomme og lærevillige, sjældent vise aggressivitet eller skyhed mod mennesker, arbejde selvstændigt med at spore vildt og bevæge sig kvikt. De var oprindeligt delt i to kategorier: vandhunde og landhunde og kunne udføre samme jagtfunktioner som retrieverne.

Især den meget gamle engelske jagttradition fik avlet en del forskelligt udseende og alligevel ret ens typer jagthunde, og de racer som adlen tog til sig, som eksempelvis labrador og engelsk springerspaniel, fik hurtigt vind i sejlene i både hjemland og nabolande. De blev flittigt avlet og flyttet med rundt i det adelige Europa. Godsejernes fremavlede jagt-

Zika holder udvig

hunde tog sig nogle gange friheder med bøndernes alsidige gårdhunde, så selv en jævn person, kunne få fingrene i en god jagthund. De kontinentale racer var typisk mere udholdende end de engelske og mere alsidige, da de også gerne brugte lugtesansen på jordfært, som er indflydelse fra beslægtede sporhunderacer i gruppe 6. Egenskaberne fra de forskellige racer blev formentligt mere eller mindre bevidst fremavlet, da den jævne mand typisk ikke rejste over store afstande blot for hundeval og derfor benyttede lokale hunde, men efterhånden fik man øje for at udnytte andre racers egenskaber til at forbedre eller tilføje funktioner i egne racer.

Stabyhoun stammer fra provinsen Fryslân (tidligere Friesland) som er den nordlige del af Nederlandene. Der er ret fladt, højeste punkt er 45 meter over havet, mildt vintervejr, mange søer og vadehavet mod nord, så hundrede tusinder af trækfugle hviler i Fryslân hvert år inden de flyver videre. Friserne var typisk bønder, fiskere og handlende og havde brug for en alsidig hund, der kunne vise, hvor fuglene var i krattet i skoven og i sivene, apportere i vand, søge og fange muldvarpe da skindet var en handelsvare, og fungere som vogtende gårdhund så der blev givet besked, når nogen kom, og være en venlig legekammerat for børnene. Stabyhoun, Wetterhoun, Drentsche Patrijshond og Heidewachtel (betyder lyng/hedevagtel og er både Kleiner Münsterlænders og Tysk Wachtelhund oprindelige navn, da det er to separate linjer af samme race) er meget nært beslægtede. De blev krydset for at få tilegnet egenskaber fra en race til en anden. Fælles var især udseende, den stærke jagtdrift og gode snude, men imellem sig havde de også forskellige specialiserede egenskaber, som ikke kun var jagtrelateret. For bedre at forstå hvordan vores moderne renracede Stabyhoun har tilegnet sig de forskellige egenskaber, må vi se lidt på de nærmest beslægtede racer.

Wetter er kategoriseret i den apporterende gruppe og blev brugt til jagt på odder, rotter og lækatte, som krævede, at den ud over at have en god robust størrelse, også var meget glad for vand og modig. Den var af natur reserveret overfor fremmede, som gjorde den til en udmærket vagthund også, hvilket den stadig bruges til, da den fortsat er vagtsom. Den krøllede pels, som er meget ulig pelsen på en Stabyhoun, selvom de har det største slægtskab, stammer formentligt fra de spanske og portugisiske vandspaniels, som er meget gamle racer.

Kleineren er slank og elegant bygget og arbejder på jagt med en meget ivrig ihærdighed. Den apporterer både på land og i vand, er en god og blid familiehund og vigtigst af alt, så fandt man ud af, at den havde en fast stand for vildtet. Racen stammer formentlig også fra spanske spanielracer, som også er ophav til de meget gamle engelske spaniels, og da den var ret lille, livlig og let at træne, blev den hurtigt meget populær og har været det siden.

Drenthen er en meget gammel hønsehunderace og har ud over alsidige jagtegenskaber, en medfødt tæt kontakt til sin fører og kræver kun lidt træning. Den er meget knyttet til jægeren og ser sig gerne tilbage efter sin fører og venter. Den ved hele tiden, hvor jægeren er. Derfor er det også en gård- og vagthund, der ud over at give lyd, når der kommer nogen, også gerne forsvare sit hjem mod fremmede. Den er ikke reserveret over for gæster, og den er god til børn,

da den er mild af sind, hvis den vel at mærke socialiseres, miljøtrænes og aldrig behandles hårdt. Det er ikke en race, der egner sig til hundegård eller bryggers, da den er meget social.

Det er tydeligt at vores Stabyhoun, som den ser ud i dag, har fået en del egenskaber med fra andre racer, og alt efter hvordan generne nedarves, ser vi nogle af dem ved alle individer i racen og nogle ser vi ikke så ofte.

Udseende for Stabyhoun er absolut gennemgående, og ensartetheden er i hovedtræk det der gjorde, at Stabyhoun i 1942, kunne registreres som en selvstændig race. Indtil da var især blandinger med Wetterhoun populære, men i 1930'erne begyndte man at skille racerne ad igen og renavl dem for, at deres forskellige egenskaber ikke skulle gå tabt. Eksempelvis kunne en Stabyhoun med krøllet pels eller halen båret på ryggen ikke anvendes i avlen, så efterhånden blev Wetterens tætte krøller og højt båret krøllede hale avlet ud af Stabyhoun. Det er stadig registreret, som alvorlige fejl i racestandarden, da der stadig er en chance for, at nogle hunde vil bære generne videre. Det skyldes, at der har været en del indavl inden for Stabyhoun for at få racen på fode, som også har gjort, at både ønskede og uønskede egenskaber er blevet videregivet og optræder i vores hunde-generation efter generation. Når alle i populationen er i familie, kan man kun avle sig helt ud af indavl med fremmed blod, men stambøgerne er lukkede, så der ikke kan tilføres helt nye hunde i avlen. Det er vilkår, som opdrætterne i dag arbejder under, når de skal finde det bedst mulige match, så der kan ikke altid parres med den, der har det bedste sind eller den flotteste hund.

Det har ikke været let at skille en reserveret race og en meget social race ad, så det forklarer hvorfor, vores stabyer kan være begge dele. Det samme med at den er vogtende, men ikke modig. Den giver jo hellere ejeren besked om, at der kommer nogen, end at den forsvare hjemmet. Den holder øje med føreren, men arbejder også gerne meget selvstændigt og vedholdende med at grave efter muldvarpe og gå på spor. Fuglevildt har generelt stor interesse, og når der ingen jæger er til at sige "rejs", når hunde tager stand, så klarer den gerne opgaven selv og får lettet fuglene eller andet vildt. Det kan derfor være svært for stabyen ikke at jage katten eller hønsene, selvom den bor med dem, for det ligger i generne. Der er mange karakteristika, som vi kan

genkende ved vores stabyer, hvor de ikke helt er, som den og den race, men heller ikke helt som den og den, og det er jo fordi, det er helt sin egen race med racetypiske træk. Det er vigtigt at huske på.

I hundredvis af år er Stabyhoun, via de racer den er avlet ud fra og blandet med, blevet specialiseret til arbejdsopgaver, som vi ikke længere har et behov for. Racen har været god til at tilpasse sig familielivet som en venlig, tålmodig og loyal børnehund. Den er lydlig og følsom i træning og sjældent aggressiv overfor mennesker eller andre dyr, den er rolig i gemyt og livlig i leg, men altid venlig.

Det er dog stadig en jagthund og mange oplever, at deres Stabyhoun viser uønsket adfærd, som enten er nedarvede egenskaber hunden giver udtryk for eller adfærd, der mere eller mindre direkte, hænger sammen med, at hunden ikke får stimuleret brugen af de naturlige nedarvede egenskaber. I næste blad, vil jeg skrive om hvorfor, den ikke kun kan være selskabshund, men bør trænes og stimuleres som en jagthund, selvom den ikke skal bruges på jagt.

Kilder:

Christina Anna Nielsen, uddannet Holistisk Hundeadfærdstræner og Clickerinstruktør, 2007-2009 samt Jagthundeinstruktør i Danmarks Jægerforbund, 2020. Stabyhoun ejer siden 2008, DKK opdrætter siden 2014, 7 kuld, ejer pt 4 Stabyhouns, 3 tæver og 1 han fra 3-7 år. Aktiv jæger og underviser alle racer i lydighed og jagtrelateret træning.

*Michael Sand, Jagt med stående hund, artikel 1/9-20 på netnatur.dk
Deerhunter.eu, Jagttips, artikler om De stående engelske jagthunde og Kontinentale stående jagthunde
Nomenclature, FCI racestandarder
Raad Van Beheer, Houden Van Honden, 9 dutch breeds af Diana Striegel og Janny Offereins
Wikipedia om Friesland og Frisere
Europas-lande.dk om dyrelivet i Holland.
Raceclubbernes hjemmesider for Kleiner Münsterländer (tyske side), Drentsche Papijshond (hollandske side).*